

IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr,
116 sahifa, iyun, 2025-yil.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi

- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

Ways to Strengthen the Economy of Karakalpakstan	12
Isakov Janabay Yakypbayevich	
Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish xavf-xatarlarini iqtisodiy baholash.....	18
Raxmatova M.G., Saidjonova Z.B	
Strategy For Attracting Investments By Expanding the Participation of Joint-Stock Companies in the Securities Market	23
Aytmuratova Ulbike Jalgasovna, Kutlymurat Zhalgasovich Aytmuratov, Raushan Nurlybay qizi Umirzakova	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlari: mavjud holat va takomillashtirish yo'llari	29
D.E.Qarshiev	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston	35
Islomova Dilrabo Salomovna	
Oliy ta'lim muassasalarida xodimlarning mehnat samaradorligini oshirishda rahbarlarning roli	40
Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li, Yusupov Sherzodbek Baxtiyor o'gli, Xaitbayev Jasurbek Otaxanovich, Madraimov Xabibulla Madaminovich	
Обзор по теме Современные системы управлением возбуждение синхронных машин и перспективы их развития	47
Алиев Абдор Мураткулович	
The Mechanism for Applying Tax Benefits and Preferences in Tax Administration	52
Dilorom Mutalova	
Innovatsiyalarning ahamiyati va ularning iqtisodiy samaradorligining o'zbekiston qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashdagi roli	57
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Bino va inshootlarni zilzilabardoshligiga oid nazariyalar.....	62
Jalilov Ahmadbek Ikromjon o'g'li	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini konseptual asoslari va shartlari asoslari xususida	66
Abdusherzov Abdullo Baxtiyorovich	
The Analysis of the Psychophysiological Condition of Children With Mental Disorders and the Creation of Comfort Through Designed Clothing	73
Asatilaeva Lola Muratjon qizi, Muminova Umida Tokhtasinovna	
Analysis Types of Waterproof Fabrics and Their Physical and Mechanical Properties	80
Pulatova Laziza Bakhodirovna, Kasimova Aziza Bakhodirovna	
Kichik biznes subyektlarining eksport salohiyatidan foydalanish darajasi va uni oshirish omillari	85
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich, To'xtasinov Boburbek Yusufjon o'g'li	
Suv resurslarini boshqarishda zamonaviy texnologiyalar:qishloq xo'jaligi uchun iims modelini ishlab chiqish.....	89
Fazilat Egamberganova Shuhratovna	
Raqamli texnologiyalar yordamida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish	93
Ernaqulov Sunnatillo Nurali o'g'li	
Qurilish sanoati korxonalarini boshqarishning iqtisodiy mexanizmlari	98
Yembergenova Aynur Aydosbaevna	
Mahalliy budjetlar ijrosi to'g'risidagi hisobotlar va ularning axborot imkoniyatlarini oshirish masalalari	104
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	110
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	

SIRDARYO VILOYATIDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGI

Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Makroiqtisodiy siyosat va prognozlashtirish” kafedrası assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat-xususiy sheriklik (DXXS) modelining o'rni, amaliy qo'llanilishi va mavjud muammolari tahlil qilinadi. Mavjud iqtisodiy imkoniyatlar, infratuzilma holati hamda xususiy sektor ishtiroki asosida hududiy investitsion siyosatni takomillashtirish zarurati asoslab beriladi. Tadqiqot davomida DXXS doirasida investitsiya loyihalarini samarali amalga oshirish, investorlar ishonchini oshirish va xususiy kapitalni jalb etishga oid taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan. Mazkur maqola natijalari viloyat iqtisodiyotida barqaror investitsion muhitni shakllantirishga xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: Investitsion faollik, davlat-xususiy sheriklik (DXXS), hududiy investitsion siyosat, iqtisodiy salohiyat, xususiy sektor ishtiroki, investitsion muhit, barqaror iqtisodiy rivojlanish.

Abstract: This article analyzes the role, practical application, and existing challenges of the public-private partnership (PPP) model in increasing investment activity in the Syrdarya region. The need to improve regional investment policy is substantiated based on the region's current economic potential, infrastructure conditions, and private sector participation. The study develops proposals and recommendations aimed at the effective implementation of investment projects within the PPP framework, increasing investor confidence, and attracting private capital. The results of this article may contribute to the formation of a stable investment environment in the region's economy.

Keywords: Investment activity, public-private partnership (PPP), regional investment policy, economic potential, private sector participation, investment environment, sustainable economic development.

Аннотация: В данной статье анализируется роль, практическое применение и существующие проблемы модели государственно-частного партнёрства (ГЧП) в повышении инвестиционной активности в Сырдарьинской области. Обоснована необходимость совершенствования региональной инвестиционной политики на основе существующего экономического потенциала, состояния инфраструктуры и участия частного сектора. В ходе исследования разработаны предложения и рекомендации, направленные на эффективную реализацию инвестиционных проектов в рамках ГЧП, повышение доверия инвесторов и привлечение частного капитала. Результаты статьи могут способствовать формированию стабильной инвестиционной среды в экономике региона.

Ключевые слова: Инвестиционная активность, государственно-частное партнёрство (ГЧП), региональная инвестиционная политика, экономический потенциал, участие частного сектора, инвестиционная среда, устойчивое экономическое развитие.

KIRISH.

Zamonaviy globallashuv sharoitida jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan keskin raqobat va texnologik o'zgarishlar fonida mamlakatlar oldida turgan eng muhim strategik vazifalardan biri — bu barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va erishilgan natijalarni uzoq muddat davomida saqlab qolishdan iboratdir. Bunday izchil rivojlanishga erishishda asosiy harakatlantiruvchi omillardan biri sifatida investitsiyalar va ularni boshqarishga qaratilgan samarali investitsion siyosat maydonga chiqadi. Investitsiyalarning iqtisodiyotdagi roli faqat kapital qo'yilmalarini ko'paytirish bilangina emas, balki ularni maqsadli va strategik yo'naltirish orqali ishlab chiqarish salohiyatini kengaytirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, texnologik modernizatsiyani amalga oshirish va natijada iqtisodiy faollikni rag'batlantirish orqali namoyon bo'ladi. Investitsion faollikni ta'minlashda esa, albatta, davlatning institutsional roli, normativ-huquqiy asoslarning mustahkamligi, hamda xususiy sektorning tashabbuskorligi va moslashuvchanligi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, zamonaviy iqtisodiyotda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik (public-private partnership — PPP) modeli investitsion jarayonlarning

izchil amalga oshishida muhim mexanizm sifatida namoyon bo'lmoqda. Bunday sheriklik shakli orqali investitsion xavflarni taqsimlash, moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish, innovatsiyalarni joriy etish va hududiy investitsion siyosatni takomillashtirish imkoniyatlari kengayadi.

Asosiy qism. Zamonaviy iqtisodiy adabiyotda investitsiyalar murakkab va ko'p qirrali tushuncha bo'lib, ular mazmunan turli shakl va ko'rinishlarda namoyon bo'ladi.

1-rasm: Investitsiyalar tasniflanishi¹

1-rasmda keltirilganidek, investitsiyalar asosan moddiy, moliyaviy, intellektual va boshqa boyliklar shaklida tasniflanadi. Ushbu tasnif investitsiyaning iqtisodiy jarayondagi rolini yanada aniqroq ifodalash imkonini beradi. Moddiy boyliklar ishlab chiqarish vositalariga — binolar, inshootlar, uskunalar, transport vositalari kabi real aktivlarga qaratilgan bo'lib, iqtisodiyotning real sektorini rivojlantirishda bevosita ishtirok etadi. Moliyaviy investitsiyalar esa iqtisodiy muomalada pul mablag'lari va ularning ekvivalentlari, bank depozitlari, qimmatli qog'ozlar shaklida ishtirok etib, kapital harakatining asosiy manbai hisoblanadi. Bundan tashqari, zamonaviy iqtisodiyotda intellektual boyliklar — ya'ni mualliflik huquqlari, litsenziyalar, texnologiyalar va boshqa intellektual mulklar tobora katta ahamiyat kasb etmoqda. Bu resurslar innovatsion iqtisodiyotning shakllanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omildir. Shuningdek, boshqa toifadagi boyliklar — tabiiy resurslardan foydalanish huquqlari, yer va mulkdan foydalanish, ijaraga olish kabi huquqiy va mulkiy asoslangan aktivlar investitsion jarayonlarning tarkibiy qismini tashkil qiladi.

Investitsion faoliyatni rag'batlantirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik, ya'ni DXXS modeli alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu model orqali davlat strategik yo'nalishlarni belgilab, zarur infratuzilma va tartibga soluvchi muhitni yaratadi, xususiy sektor esa o'z resurslari, tajribasi va innovatsion yondashuvlari bilan jarayonlarga faol kirib keladi. Ayniqsa, infratuzilma, sog'liqni saqlash, ta'lim, energetika, transport kabi kapital talab yuqori bo'lgan sohalarda DXXS modeli orqali katta hajmdagi investitsiyalarni jalb qilish imkoniyati mavjud. Bu nafaqat davlat byudjetiga yukni kamaytiradi, balki loyihalarning samaradorligi va sifatini oshiradi. DXXS modeli shuningdek, investorlar uchun ishonchli va prognoz qilinadigan muhitni ta'minlaydi. Xususan, qonunchilik asoslarining barqarorligi, uzoq muddatli shartnomalar, xavflarni taqsimlash mexanizmlari

¹ Jahon ma'lumotlari asosida mustaqil tuzilgan.

va kafolat tizimlari xususiy kapital oqimlarini ko'paytirishga xizmat qiladi. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida investitsion muhitni yaxshilash, xorijiy investitsiyalar oqimini ko'paytirish va iqtisodiy o'sishni jadallashtirish borasida sezilarli yutuqlarga erishilmoqda. Xususan, 2024 yilda O'zbekiston Respublikasi kafolati ostida xorijiy kreditlar hisobidan o'zlashtirilgan investitsiyalar hajmi 23,6 trln so'mni tashkil etib, bu barcha moliyalashtirish manbalari hisobidan amalga oshirilgan umumiy investitsiyalar hajmining 4,8 foizini tashkil etdi. Bu ko'rsatkichlar mamlakatda xalqaro moliyaviy institutlar ishonchi ortib borayotganining yaqqol dalilidir.

2-rasm: O'zbekiston Respublikasi kafolati ostida xorijiy kreditlar hisobidan asosiy kapitalga investitsiyalar (2024-yil yanvar-dekabr uchun)²

Hududlar kesimida tahlil qilinganda, eng yuqori ko'rsatkichlar Qashqadaryo viloyatida – 3,9 trln so'm (11,9 %), Toshkent shahrida – 7,0 trln so'm (7,9 %) hamda Navoiy viloyatida – 2,5 trln so'm (7,4 %) miqdorida qayd etildi. Bu hududlarda davlat siyosatining investitsion muhitni yaxshilashga qaratilgan qat'iy choralari, infratuzilma rivoji va xususiy sektor faol ishtiroki muhim rol o'ynamoqda. Ammo Sirdaryo viloyatida ushbu ko'rsatkichlar sezilarli darajada past – atigi 1,1 foiz ulushga ega. Bu holat viloyatda investitsion faollikni oshirish zarurligini ko'rsatadi. Bunda, ayniqsa, davlat va xususiy sektor hamkorligi (PPP – public-private partnership) muhim vosita sifatida e'tirof etilishi lozim. Sirdaryo viloyatida DXXS modeli orqali amalga oshirilayotgan loyihalar soni va ularning iqtisodiyotga ta'siri hozircha yetarli darajada emas. Viloyatda amalga oshirilgan ayrim DXXS loyihalari (masalan, kommunal xizmatlar, sog'liqni saqlash yoki ta'lim sohalarida) sezilarli ijobiy natijalar bergani bilan, bu tajriba ommaviy tus olmagan. Ushbu holat chuqur tahlil etilganda, quyidagi tizimli muammolar aniqlanadi:

² Statistika ma'lumotlari asosida mustaqil tuzilgan.

3-rasm: Sirdaryo viloyatida DXXS bo'yicha tizimli muammolar³

Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik salohiyatli imkoniyat bo'lishiga qaramay, bu jarayonni izchil yo'lga qo'yishda qator tizimli muammolar mavjud. Jumladan, normativ-huquqiy tartibotning to'liq shakllanmaganligi DXXS (davlat-xususiy sheriklik) mexanizmlarining keng joriy etilishiga to'sqinlik qilmoqda. Amaldagi qonunchilikda loyiha tashabbuskorligi, risklarni taqsimlash, davlat kafolatlari va to'lovlar mexanizmlariga doir aniq va barqaror huquqiy asoslarning yo'qligi investorlar uchun huquqiy noaniqliklar va xavotirlar tug'diradi. Bu esa ularni uzoq muddatli hamkorlikdan tiyilishiga olib kelmoqda. Shuningdek, DXXS tizimining samarali ishlashiga to'sqinlik qilayotgan yana bir muhim omil — bu ishonch muhitining sustligi. Mahalliy hokimiyat organlari va xususiy sektor vakillari o'rtasida ochiq muloqot va shaffof muzokara jarayonlarining yetishmasligi, shartnoma tuzishdagi noaniqliklar va professional yondashuvning barqaror emasligi natijasida hamkorlik mexanizmlari ishonchsiz ko'rinadi. Ayniqsa, xorijiy investorlar uchun bu holat katta to'siq bo'lib xizmat qilmoqda. Bundan tashqari, moliyaviy tizimning DXXS loyihalariga zaif integratsiyalashuvi muhim muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Bank-moliya institutlari yuqori risklar, uzoq muddatli rentabellik va likvidlik muammolari tufayli bunday loyihalarga ehtiyotkorlik bilan yondashmoqda. Maxsus kredit liniyalari, sug'urta vositalari yoki kafolat fondlarining mavjud emasligi esa moliyaviy oqimlar hajmini cheklab, xususiy sektor ishtirokini sustlashtirmoqda. Bular bilan bir qatorda, inson kapitalining yetarli darajada shakllanmaganligi, ya'ni loyiha boshqaruvi, iqtisodiy va huquqiy ekspertiza, risk-menejment sohalarida malakali mutaxassislar tanqisligi ham DXXS amaliyotini kengaytirishning jiddiy to'siqlaridan biridir. Natijada, taklif qilinayotgan loyihalarning sifati, ularni tayyorlash va amalga oshirish bosqichlaridagi tizimlilik yetarli darajada ta'minlanmayapti. Yuqoridagi omillarni bartaraf etish orqali Sirdaryo viloyatida davlat-xususiy sektor hamkorligini faollashtirish, xususan, strategik tarmoqlarga investorlarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Buning uchun huquqiy asoslarni takomillashtirish, moliyaviy mexanizmlarni soddalashtirish va ishonch muhitini mustahkamlash zarur. Shu bilan birga, soha mutaxassislarini tayyorlash va malakasini oshirish orqali inson kapitalini rivojlantirish ham barqaror investitsion muhit shakllanishida hal qiluvchi omil bo'lib xizmat qiladi.

Hududiy investitsion siyosatni takomillashtirish uchun zamonaviy, institutsional yondashuvlar asosida kompleks choralarni joriy etish zarur. Avvalo, davlat-xususiy sheriklik (DXXS) mexanizmlarining samarali ishlashini ta'minlovchi huquqiy asoslarni chuqur institutsional mustahkamlash muhim ahamiyatga ega. Bunda davlat, xususiy sektor va moliyaviy institutlar o'rtasidagi o'zaro majburiyatlar va risklarni aniqlik bilan belgi-

3 Muallif izlanishlari asosida mustaqil tuzilgan.

lovchi, nizolarni muqobil hal etish mexanizmlari va kafolat tizimlarini o'z ichiga olgan huquqiy me'yorlar ishlab chiqilishi lozim. Ayniqsa, hududiy darajada DXXS jarayonlariga moslashtirilgan "PPP bo'yicha metodik qo'llanmalar" va shartnoma andozalarining ishlab chiqilishi hududiy loyihalarning huquqiy aniqligini oshiradi. Bundan tashqari, investorlar uchun qulay axborot muhiti yaratish ham investitsiyaviy faollikni oshirishda muhim omil sanaladi. DXXS bo'yicha mavjud imkoniyatlar, loyihalarning holati, tanlov va e'lonlar haqida aniq, to'liq va yangilanuvchi ma'lumotlarni taqdim etuvchi interaktiv axborot-resurs portali tashkil etilishi lozim. Shu bilan birga, viloyat darajasida "DXXSni rivojlantirish markazi" kabi muassasa faoliyatini yo'lga qo'yish orqali axborot, konsultatsiya va metodik xizmatlar samaradorligi oshiriladi. Hududiy loyihalarning moliyaviy asoslarini mustahkamlash maqsadida moliyalashtirish mexanizmlarini diversifikatsiya qilish dolzarb masalalardan biridir. DXXS loyihalarini qo'llab-quvvatlashda investitsion kreditlar, davlat kafolatlari, riskni ta'minlash fondlari, grantlar va soliq imtiyozlari kabi vositalar keng qo'llanilishi zarur. Bu borada tijorat banklari, sug'urta kompaniyalari hamda xalqaro moliyaviy institutlar (masalan, Xalqaro moliya korporatsiyasi – IFC, Osiyo taraqqiyot banki – ADB) bilan hamkorlik aloqalarini kuchaytirish orqali moliyaviy barqarorlikni ta'minlash mumkin. Shuningdek, inson resurslarining salohiyatini oshirish hududiy investitsion siyosatning barqarorligi uchun muhim omillardan biridir. Mahalliy kadrlar uchun DXXS sohasiga oid malaka oshirish kurslari, onlayn vebinarlar va xalqaro tajriba almashinuvi dasturlarini tashkil etish orqali loyiha boshqaruvi, iqtisodiy-huquqiy tahlil va risk-menejment sohalaridagi mutaxassislar sonini ko'paytirish mumkin. Bu esa hududiy darajadagi institutsional imkoniyatlarni kengaytiradi. Yakuniy bosqichda esa har bir DXXS loyihasining natijadorligini baholashga xizmat qiluvchi ochiq va tizimli monitoring mexanizmini joriy etish zarur. Loyihalar bo'yicha bosqichma-bosqich indikatorlar, iqtisodiy va ijtimoiy samaradorlik ko'rsatkichlari asosida baholash tizimi loyiha shaffofligi, hisobdorligi va jamoatchilik ishonchini oshirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuvlar hududiy investitsion siyosatning raqobatbardoshligini kuchaytirib, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Xulosa. Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik muhim strategik yo'nalish hisoblanadi. DXXS mexanizmlarini huquqiy asoslar, moliyaviy vositalar va inson resurslari bilan mustahkamlash, shuningdek, axborot infratuzilmasini rivojlantirish orqali viloyatda barqaror investitsion muhit yaratish mumkin. Bu esa hududiy iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va xususiy tashabbuslarni qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3980-son qarori, 2018 yil 20 fevral.
2. "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 2019 yil 10 may, №O'RQ-537.
3. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Hududiy investitsiyalar ko'rsatkichlari (2024 yil yakunlari bo'yicha statistik tahliliy axborot). <https://www.mf.uz>
4. Jahon banki (World Bank). Public-Private Partnerships Reference Guide (Version 3.0), 2017.
5. Osiyo taraqqiyot banki (ADB). PPP Operational Plan 2012–2020: Realizing the Vision for Strategy 2020. ADB Publications, Manila, 2012
6. IFC (International Finance Corporation). Crowding-In Private Investment: Role of State and PPP Models in Emerging Economies, 2021.
7. T. Ibragimov, Sh. Oripov. "Davlat-xususiy sheriklik asoslari va ularning hududiy rivojlanishdagi roli." // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2022, №4.
8. X. Mahmudov. "Hududiy investitsion muhit va uning takomillashuvi." // O'zbekiston iqtisodiyoti – rivojlanish yo'llari, Toshkent: Iqtisodiyot, 2023.
9. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. "Sirdaryo viloyatining investitsion jozibadorligi" (tahliliy hisobot). 2024.
10. Raximov, E. N. "Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari." YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT 1.11-12 (2023).
11. Rahimov, E. N. "Regional Economic Security and Its Main Features." EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY 4 (2024): 100-107.
12. Eshmurad, Rakhimov. "Normuradovich." Issues of Strengthening the Economic Security of the Region." International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development 4 (2022): 35-41.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100